

Priručnik s radnim listovima
za župnu katehezu

ZA KRISTOVIM STOLOM

Kateheze za prvopričesnike

Đakovo, 2012.

Priručnik s radnim listovima za župnu katehezu

ZA KRISTOVIM STOLOM

Simbol odgoj za djecu uzrasta prvog razreda osnovne škole

Za internu upotrebu izdaje:

Katehetski ured

Đakovačko-osječke nadbiskupije

Strossmayerov trg 4, 31400 Đakovo

Odgovara:

s. Ksenija Majstorović

Autorica:

s. Ksenija Majstorović

Suradnici:

s. Branka Čutura, vlč. Ivan Tunjić, vlč. Željko Rukavina

Uredili:

Mihael Kelbas i vlč. Željko Rukavina

Đakovo, 2012. godine

Sve sugestije, prijedloge i konstruktivne kritike možete poslati na adresu:

katehetski.ured@djos.hr

3. 1. BUDITE MILOSRDNI KAO OTAC NEBESKI

Uvodno razmišljanje

Unutarnja pokora kršćana može poprimiti veoma različite izraze. Sveto pismo i Oci naročito ističu tri oblika: *post, molitvu i milostinju* - jer izražavaju obraćenje u odnosu prema samome sebi, u odnosu prema Bogu i u odnosu prema drugima.

KKC 1434

OSNOVNI DIO KATEHEZE

Ciljevi

- Upoznati i osmisliti čine odricanja na poziv Crkve u određene dane i vremena kroz liturgijsku godinu.
- Razvijati ispravnost stavova prema postu, nemrsu i pokori.
- Upoznati svoju narav i odgajati svoju osobnost.

Materijal za rad

- radni listovi 49-53 i CD-rom
- olovke
- čačkalica
- kalendar i Direktorij
- izrezane strelice i pitanja
- tri papira formata A4 s naslovima *post - nemrs - petak*
- papirići
- škare i ljepilo

Tijek susreta

Pjesmom a zatim čitanjem teksta prikladnog teksta usmjeravamo svoje razmišljanje na temu o odricanju iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Nakon meditativnog početka, kateheta čita biblijski tekst te razgovorom pojašnjava nepoznate riječi kao i njihov smisao. Radom u skupinama dolazi se do utvrđivanja i usvajanja novih pojmova: post, nemrs, petak. Tekstom za produbljivanje kateheta vodi prema upoznavanju vlastite osobnosti i potiče ih na izgradnju svoga identiteta. Susret završava molitvom psalma i pjesmom.

Molitveno-slavljenički početak

Susret započeti pjesmom *Milosti je čas* koja se može zapjevati ili samo poslušati na CD-u. Katehizandi čitaju tekst *Tjelesna djela milosrđa* tako da svatko čita po jednu rečenicu.

Dakovačko-osječka nadbiskupija
PRVOPRIČESNICI - Priručnik za katehete

Molitva - poticaj 18

TJELESNA DJELA MILOSRĐA

*Gladna nahraniti.
 Žedna napojiti.
 Siromaha odjenuti.
 Putnika primiti.
 Bolesna i utamničenika pohoditi.
 Roba otkupiti.
 Mrtva pokopati.*

POUČNI DIO

☺ Motivacija

Na stoliću prekrivenom ljubičastim platnom u sredini katehetske dvorane stoje Biblija, križ, trnova kruna, tanjurić s kruhom i jedan prazan tanjurić. Kao motivacijske ilustracije tu su još i fotografije gladnih, žednih ljudi, djece ili slično. U središtu te motivacijske kompozicije neka se nalazi fotografija ili slika čovjeka, povrh kojega je natpis: Tko sam ja?

Tekstovi za produblјivanje teme

„I kad postite, ne budite smrknuti kao licemjeri. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad postiš, pomaži glavu i umij lice da ne zapaze ljudi kako postiš, nego Otac tvoj, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.“

Mt 6, 16-18

Vremena i dani pokore u tijeku liturgijske godine (korizmeno vrijeme i svaki petak na spomen smrti Gospodinove) jesu jaki trenuci pokorničke prakse Crkve. Ta su vremena naročito prikladna za duhovne vježbe, pokornička bogoslužja, hodočašća u znak pokore, svojevolumno odricanje kao post i milostinja, te bratska raspodjela dobara (karitativna i misionarska djela).

KKC 1438

POST

Odricanje od jela može biti izraz pokore, kajanja i priprave na blagdan. Prema disciplini Rimske Crkve, post obvezuje od navršene 18. do započete 60. godine života i to na Čistu srijedu ili Pepelnicu i na Veliki petak. U te se dane smije uzeti samo jedan puni obrok. Važno je uočiti da je u spomenute dane uz post i nemrs.

Danas se ponovno otkriva vrijednost posta za tjelesno i duševno zdravlje: u odricanju od hrane i užitaka (gledanja televizije, pušenja i slično). Post se sastoji u lišavanju djelomično ili potpuno od svake hrane. Postu pripada važno mjesto u religioznim obredima:

- radi trapljenja, kao znak obraćenja
- radi očišćenja, kao priprava za objavu
- radi žalovanja, zbog nesreće
- prošnje

Crkva jasno utvrđuje smisao posta i uređuje njegovo vršenje; zajedno s molitvom i milostinjom,

smatra ga jednim od bitnih čina koji su pred Bogom izraz čovjekove poniznosti, nade i ljubavi.

1. *Smisao posta* - čovjek je tijelo i duša, a da bi duša djelovala, potrebni su čini i stavovi tijela. Post je uvijek popraćen molitvom i služi kao izraz poniznosti pred Bogom. Raznolike su prigode posta, ali uvijek je posrijedi želja da se čovjek vjere učvrsti u stavu poniznosti, da bi prihvatio Božje djelovanje i stavio se u Božju prisutnost. Tako nam se otkriva smisao razdoblja:

- 40 dana Mojsije provodi bez hrane
- 40 dana Ilija provodi bez hrane
- 40 dana Isus u pustinji bez hrane

Duh ga nagoni na taj post, ali to je zato da on svoje mesijansko poslanje otpočne činom prepuštanja Ocu punim pouzdanja, kao što čitamo:

Duh tada odvede Isusa u pustinju da ga đavao iskuša. I propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje. Tada mu pristupi napasnik i reče: „Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom.“ A on odgovori: „Pisano je: Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta.“

Mt 4,1-4

2. *Vršenje posta* - Židovsko bogoslužje znalo je za:

- Veliki post uz dan Pomirenja (usp. Dj 27, 9)
- postiti je bio uvjet pripadnosti Božjem narodu (Lev 23, 29)
- zajedničkih postovi o godišnjicama velikih nacionalnih nesreća
- Židovi su postili iz osobne pobožnosti (Lk 2, 37)
- tako su činili učenici Ivana Krstitelja
- farizeji (Mk 2, 18), od kojih su neki postili dvaput na tjedan (Lk 18, 12)

Vršenje posta može dovesti i do opasnosti formalizma te oholosti i hvalisanja, ako *posti da ga ljudi vide* (Mt 6, 16). Pravi post mora biti združen s ljubavlju prema bližnjemu i težiti za istinskom pravednošću. Post se ne da odvojiti od milostinje, a ni od molitve. Postiti treba iz ljubavi prema Bogu (Zah 7, 5). Zato Isus poziva da se post obavlja sasvim neupadljivo, skrovito.

NEMRS I PETAK

To je odricanje od mesnih jela. Nemrs se obdržava na Čistu srijedu ili Pepelnicu, na Veliki petak i na sve petke u godini (na Pepelnicu i Veliki petak uz nemrs je i post). Zakon nemrsa obvezuje one koji su navršili 14. godinu života (osim ako je u petak svetkovina). Zakon posta obvezuje sve punoljetne do započete šezdesete godine. Petkom se u našim krajevima može (a ne mora) odricanje od mesnih jela zamijeniti karitativnim ili pobožnim djelima. Nemrs i post djela su pokore koju su svi vjernici dužni činiti. Svaki petak u godini i korizma zajednički su pokornički dani u cijeloj Crkvi. Petak je dan u koji se spominjemo Isusove muke i smrti.

Rad u skupinama

Unaprijed pripremiti tri papira na kojima pišu pojmovi *post*, *nemrs* i *petak*. Izrezati papiriće s pitanjima i strelice, postupno ih stavljati na papir A4 formata kako se dolazi do odgovora. Razgovorom doći do odgovora, pisati ih na pripremljene papiriće prema poučnom dijelu i lijepiti na papir. Voditelji skupina predstavljaju uradak pojedinih skupina pred čitavom katehetskom skupinom. U radu može pomoći ilustracija na **radnom listu 49**.

STVOREN SAM NA SLIKU BOŽJU

Tekst za produblјivanje teme

Čovjek je tijelo i čovjek ima tijelo. Jer ima tijelo, identificira se pomoću tjelesnosti koja ga razlikuje od anđela i od životinja, ali se ne poistovjećuje s tijelom, jer je duhovno biće u tijelu.

Čovjek je:

- tijelo (površinska zona - oživljeno dušom)
- duša (središnja zona - označuje ljudski život)
- duh (dubinska zona)

Čovjek je jedino stvorenje što ga je radi njega samoga Bog htio, on je jedini pozvan da spoznajom i ljubavlju dijeli Božji život. Budući da je na sliku Božju, čovjek je pojedinac, ima dostojanstvo osobe. Nije tek nešto, već netko, sposoban je upoznati sebe i ulaziti u zajedništvo s drugim, posjedovati se. Od svih vidljivih stvorova samo je čovjek „sposoban upoznati i ljubiti svoga Stvoritelja“. Čovjek je „jedino stvorenje što ga je radi njega samoga Bog htio“, on je jedini pozvan da spoznajom i ljubavlju dijeli Božji život. U tu je svrhu stvoren, i to je temeljni razlog njegova dostojanstva: Koji te je razlog potakao da čovjeka postaviš u tako veliko dostojanstvo? Zacijelo neprocjenjiva ljubav kojom si u sebi samome gledao svoje stvorenje i u nj se zaljubio. Jer ljubavlju si ga stvorio, ljubavlju si mu dao biće sposobno da kuša tvoju vječnu Dobrotu. Čovjek je napastovan od đavla i pustio da mu u srcu zamre povjerenje prema Stvoritelju. Sam je sebe pretpostavio Bogu, izabrao je sebe nasuprot Boga, a tako se okreće protiv svoga vlastitog dobra. Smrt ulazi u povijest čovječanstva! Zaveden od đavla htio je „biti kao Bog“, ali „bez Boga i ispred Boga, a ne u skladu s Bogom“.

KKC 356, 397

PET ISTINA O ČOVJEKU

Kardinal Franjo Kuharić rekao je da u susretu s mladim ljudima voli razmišljati o čovjeku. Tako spoznajemo tko je čovjek i time određujemo svoje odnose prema svakome čovjeku. Tematizirao je pet istina o čovjeku:

1. *Bog je stvorio čovjeka, darovao mu tijelo i dušu.*

To je uzvišenost ljudskog bića, to je dostojanstvo ljudskog bića. Tako ga je Bog zamislio, tako ga je stvorio, darovao mu život. Život je tajna koju ne stvaraju tvornice ni kemija, nego ga dariva Bog.

2. *Čovjek je sagriješio, stvoren je slobodan.*

Pozvan da sam gradi svoj svijet, svoju povijest, ali prijeti mu grijeh odbaci li Boga i njegovu nemjerljivu veliku ljubav i proglasi li sebe Bogom. Iz grijeha se rađaju zlo i zloća.

3. *Bog ljubi čovjeka.*

Toliko ljubi čovjeka da nije želio da ostane u grijehu i preko Marije, oslobođene od baštine grijeha, poslao je svojega Sina, postao je sam čovjekom. Poslušnost Božjoj riječi povratak je Bogu.

4. *Čovjek je biće savjesti.*

Pozvan je da luči dobro od zla, da svojim djelima otkriva nosi li u sebi izbor dobra ili zla.

5. *Čovjek je besmrtn i pozvan na uskrsnuće.*

Ova istina svakog čovjeka tumači kao vječnost. Čim je čovjek začet, on je već uključen u Božju vječnost i zato je nepovrediv taj život. Zločin je protiv čovjeka i protiv samoga Boga kad se ubija od Boga darovan život.

BITI ČOVJEK

Čovjek svojim radom i aktivnošću ne samo da preobražava stvari i društvo, već i samog sebe usavršuje. Mnogo toga uči, razvija svoje moći, izlazi iz sebe, samoga sebe nadmašuje, vrijedi po onome što jest a ne po onome što ima. Stoga zaključujemo da je glavna i životna zadaća svakog

pojedince vlastito očovječenje. Taj proces dozrijevanja, oplemenjivanja, umiranja, preobražavanja u novog čovjeka, težak je i dug put, ali moguć i ostvariv. I stari mudraci znali su govoriti da je najveća mudrost upoznati samoga sebe. Kao jedinstveno i neponovljivo živo biće, rađa se čovjek kao pojedinac, ali se rađa u zajednici i samo kroz dinamiku odnosa sa svijetom i ljudima može ostvariti svoju cjelovitost. Sveti Pavao u Gal 5, 19-21 govori o djelima tijela, koja je Crkva sažela u Sedam glavnih grijeha. Poziv nam je otkriti svoju najslabiju točku - što me najviše sputava i zaustavlja da postignem svetost života. Zadatak nam je upoznati sebe uz pomoć svoje obitelji, prijatelja, učitelja i vjeroučitelja.

TKO SAM JA?

Tko sam ja? Kažu mi često da izlazim iz svoje zatvorske ćelije miran i vedar i čvrst kao neki gospodar iz svoga zamka.

Tko sam ja? Kažu mi često da razgovaram sa svojim stražarima slobodno i prijateljski i jasno kako mi je zapovijedati.

Tko sam ja? Kažu mi također da nosim dane nesreće ravnodušno, sa smiješkom i ponosno kao netko tko se naučio pobjeđivati.

Jesam li ja zaista to što drugi o meni kažu? Ili sam samo ono što sâm o sebi znam?

Nemiran, borim se za dah života, gladujem za cvijećem i pjevom ptica, žedam za dobrom riječi i ljudskom blizinom, bespomoćan sam u strahu za dobre prijatelje, umoran i prazan za molitvu, razmišljanje, iscrpljen i spreman oprostiti se od svega.

Tko sam ja? Jesam li danas ovaj, a sutra netko drugi? Jesam li obojica u isto vrijeme? Ili možda ono što je u meni...?

Tko sam ja? Tko bio da bio, Ti me poznaješ, Tvoj sam, o Bože!

Dietrich Bonhoeffer

KATEHETSKE ZADACI

- Zamoli članove obitelji da petak bude dan pokore.
- Umjesto TV programa, jednu večer u obitelji razgovaraj o talentima, darovima koje posjedujemo, a zatim o Sedam glavnih grijeha. Otkrij svoju glavnu pogrešku.
- Uz pomoć roditelja prouči i riješi **radne listove 50, 51 i 52** i nauči pet crkvenih zapovijedi naizust.
- Igraj igru *Lopta istine* (**radni list 53**).

Molitveno-slavljenički završetak

Zapjevati pjesmu *Da mi je biti sunce*. Potom kateheta zaključuje molitvom psalma 139 uz meditativnu glazbu.

Molitva 19

*Jahve, proničeš me svega i poznaješ,
ti znaš kada sjednem i kada ustanem, izdaleka ti već misli moje poznaješ.
Hodam li ili ležim, sve ti vidiš, znani su ti svi moji putovi.
Riječ mi još nije na jezik došla, a ti, Jahve, sve već znadeš.
S leđa i s lica ti me obuhvaćaš, na mene si ruku svoju stavio.
Znanje to odveć mi je čudesno, previsoko da bih ga dokučio.
Kamo da idem od duha tvog i kamo da od tvog lica pobjegnem?
Ako se na nebo popnem, ondje si, ako u Podzemlje legnem, i ondje si.
Uzmem li krila zorina pa se naselim moru na kraj*

Dakovačko-osječka nadbiskupija

PRVOPRIČESNICI - Priručnik za katehete

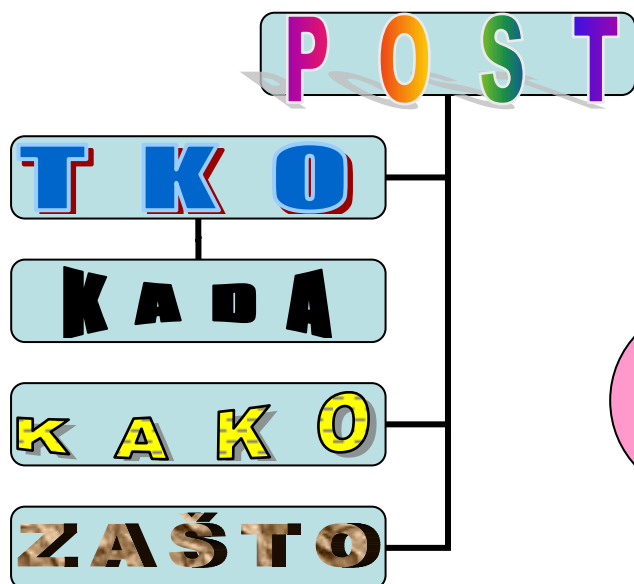
*i ondje bi me ruka tvoja vodila, desnica bi me tvoja držala.
Reknem li: „Nek' me barem tmine zakriju i nek' me noć umjesto svjetla okruži!“ -
ni tmina tebi neće biti tamna: noć sjaji kao dan i tama kao svjetlost.
Jer ti si moje stvorio bubrege, satao me u krilu majčinu.
Hvala ti što sam stvoren tako čudesno, što su djela tvoja predivna.
Dušu moju do dna si poznavao,
kosti moje ne bjehu ti sakrite dok nastajah u tajnosti, otkan u dubini zemlje.
Oči tvoje već tada gledahu djela moja, sve već bješe zapisano u knjizi tvojoj:
dani su mi određeni dok još ne bješe ni jednoga.
Kako su mi, Bože, naumi tvoji nedokučivi, kako li je neprocjenjiv zbroj njihov.
Da ih brojim? Više ih je nego pijeska! Dođem li im do kraja, ti mi preostaješ!
De, istrijebi, Bože, zlotvora, krvoloci nek' odstupe od mene!
Jer podmuklo se bune protiv tebe, uzalud se dižu tvoji dušmani.
Jahve, zar da ne mrzim tvoje mrzitelje? Zar da mi se ne gade protivnici tvoji?
Mržnjom dubokom ja ih mrzim i držim ih svojim neprijateljima.
Pronikni me svega, Bože, srce mi upoznaj, iskušaj me i upoznaj misli moje:
pogledaj, ne idem li putem pogubnim i povedi me putem vječnim!*

Ps 139

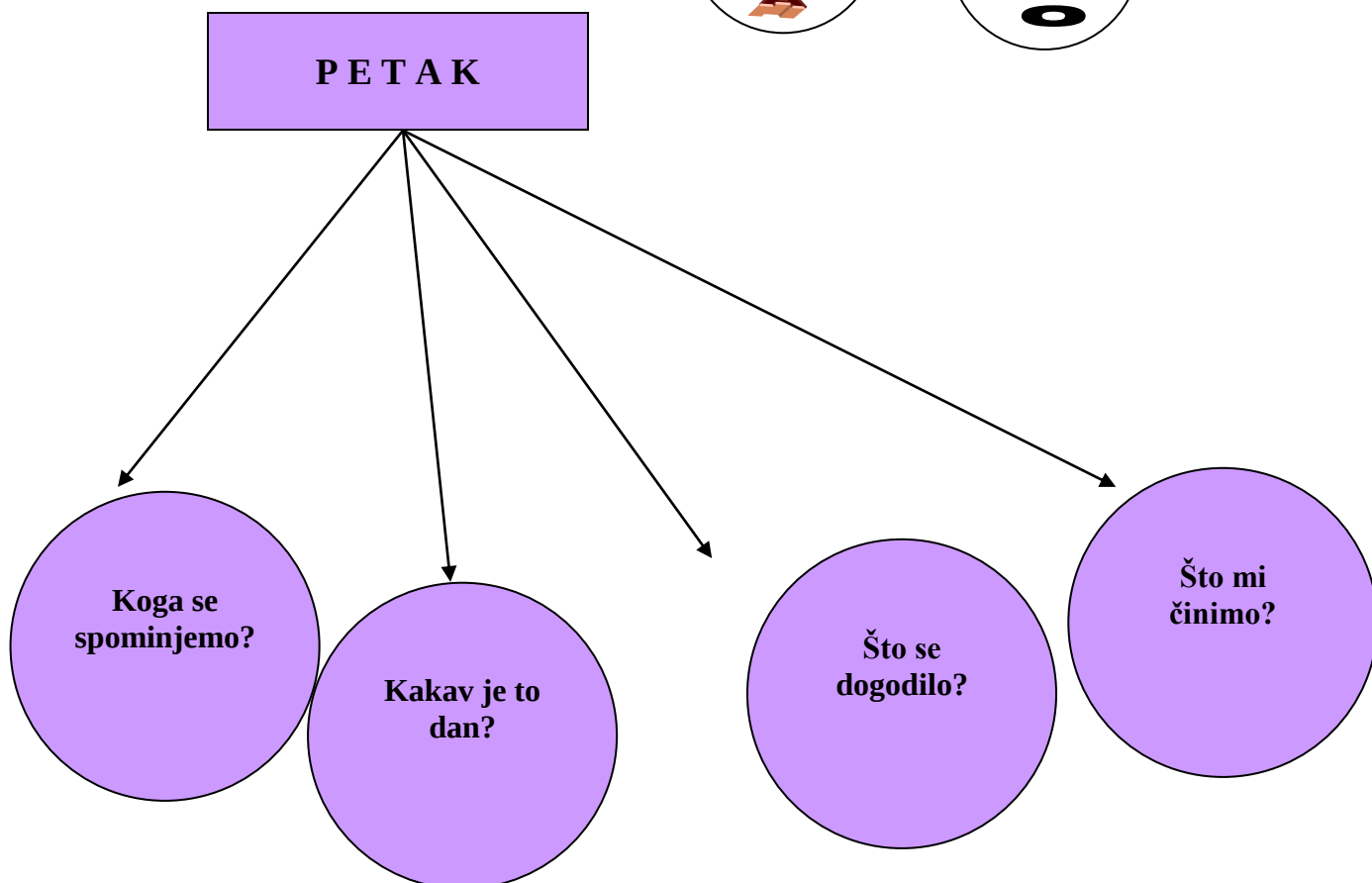
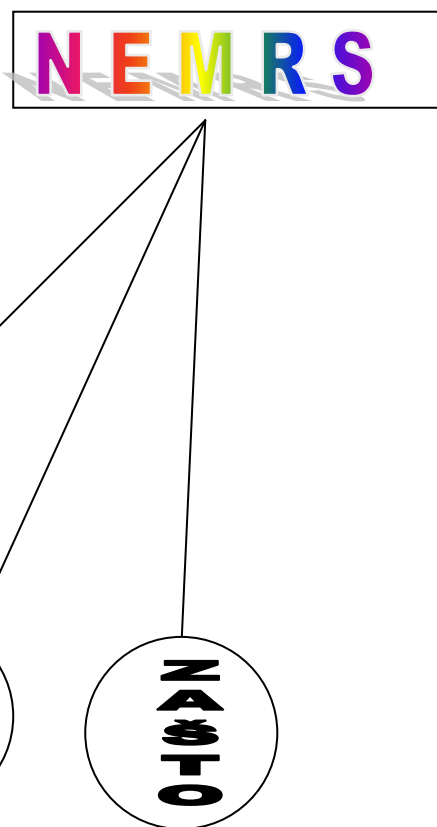
RADNI LIST 49

POST I NEMRS

1. SKUPINA

2. SKUPINA

RADNI LIST 50

MILOSRĐE MI JE MILO

**Kao što je otac ljubio mene tako sam i ja ljubio vas;
ostanite u mojoj ljubavi.**

Iv 15, 9

Primijeti!

MILOSRDAN = MILO SRCE

**Ž
R
T
V
A**

**P
E
T
A
K**

Što je Isus govorio, to je pokazao svojim primjerom.
Ljubio nas je do kraja i sebe predao za nas.

VELIKI PETAK

- dan Isusove muke i smrti na križu
- dan ozbiljnosti i ljubavi
- dan kad Crkva ne slavi euharistiju
- dan klanjanja - slavljenja križa
- dan nasljedovanja Isusova odricanja i ljubavi
- dan molitve i šutnje

Na spomen Isusove muke svakog petka mogu:

1. postiti
2. odreći se nečega za potrebne
3. činiti djela ljubavi (riječima i djelima)

NEMRS je:

- odricanje od mesa
- obvezuje vjernike koji su navršili 14 godina

POST je:

- jednom na dan jesti do sita
- obvezuje vjernike od 18. do 60. godine

POST I NEMRS:

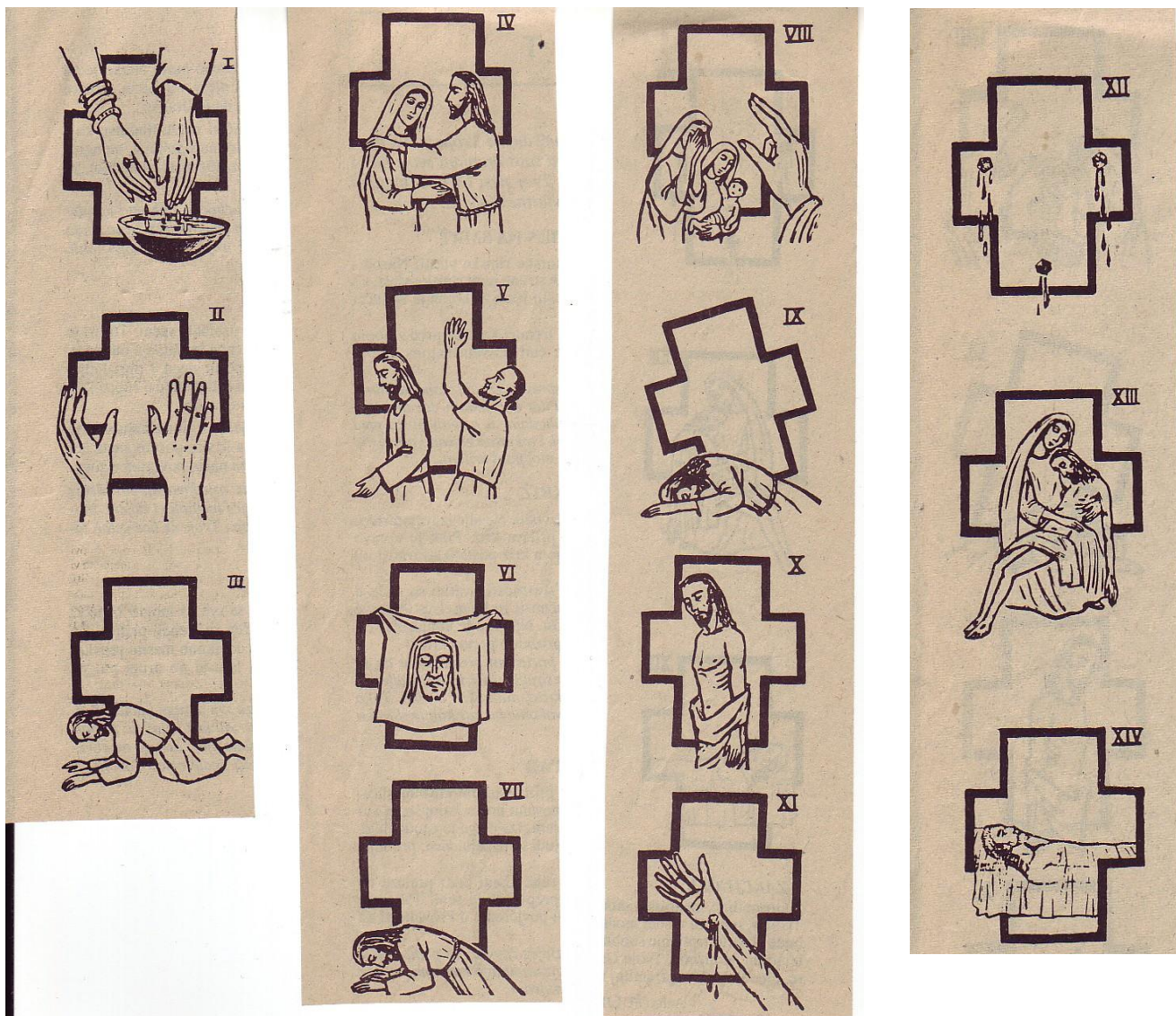
- na Veliki petak
- na Čistu srijedu ili Pepelnicu
- prema tradiciji na Badnjak

Umjesto nemrsa (osim u korizmi) mogu se činiti dobra djela:

- pomoći siromahu i osobama u potrebi
- odreći se onoga što jako volim
- moliti više nego obično

RADNI LIST 51

KRIŽNI PUT

Podi postajama križnoga puta i uz pomoć roditelja napiši što se na kojoj postaji dogodilo s Isusom.

I. _____ II. _____

III. _____ IV. _____

V. _____ VI. _____

Đakovačko-osječka nadbiskupija
PRVOPRIČESNICI - Radni listovi

VII. _____ VIII. _____

IX. _____ X. _____

XI. _____ XII. _____

XIII. _____ XIV. _____

Zbog Isusove žrtve na križu svaki petak za mene je:

D		
---	--	--

LJ					
----	--	--	--	--	--

Izreži sličice i uz pomoć roditelja napiši svoje razmišljanje ili molitvu.

Stvoren sam na sliku Božju i pozvan sam ostvariti tu sličnost svojim životom. Svaki čovjek ima svoju narav. Po naravi se ljudi, međusobno razlikuju. Svoju narav izgrađujemo:

- odgojem - u djetinjstvu
- samoodgojem - u mladosti

Jer sam sličan Bogu, po slobodnoj volji mogu odabrati DOBRO ili ZLO

Pitam se pitam!!!

- Razlikujem se od drugih: zašto?
- Koje su moje dobre strane?
 - Koje su moje slabosti - loše strane?
 - Koja je moja najveća pogreška?
 - Na što me drugi najviše upozoravaju?

Jesam li:

1. OHOL (ističem samo sebe)
2. ŠKRT (sebičan, rasipan)
3. PROST
4. ZAVIDAN (na ocjenama drugih...)
5. NEUMJEREN U JELU I PIĆU (lakom - *samo meni najbolje*)
6. SRDIT (ljut na druge)
7. LJEN (u školi zadaće, učenje - u kući pomoć u poslu...)

RADNI LIST 52

TEČE JEDAN SLAP

Načini strip o samom sebi prema pitanjima u **radnom listu 51** ili prema pjesmi Slap.

SLAP

*TEČE I TEČE, TEČE JEDAN SLAP.
ŠTO U NJEMU ZNAČI MOJA MALA KAP?*

*GLE JEDNA DUGA U VODI SE STVARA
I SJA I DRŠĆE U HILJADU ŠARA.*

*TAJ SAN U SLAPU DA BI MOGAO SJATI,
I MOJA KAPLJA POMAŽE GA TKATI.*

Dobriša Cesarić

PET CRKVENIH ZAPOVIJEDI

1. Svetkuj zapovjedne blagdane i slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i zapovjedne blagdane.
2. Posti zapovijedane poste i u određene dane ne mrsi.
3. Svake se godine najmanje jedanput ispovjedi i o Uskrsu pričesti.
4. Drži se ženidbenih zakona svete Crkve.
5. Doprinosi za crkvene potrebe.

RADNI LIST 53

IGROM DO ISTINE

Potrebna je manja olovka, čačkalica, ili nešto slično, čiji se jedan vrh označi bojom. Stavi se na sredinu lopte i zavrti. Označeni vrh pokazat će o čemu će osoba govoriti. Npr. ako se zaustavi na sreći može se započeti riječima: *za mene je sreća... najsretnija sam... sreću volim podijeliti s...* Može se igrati u dvoje ili u skupini. Pobjeđuje samo ljubav i prijateljstvo, koji se sigurno učvršćuju nakon iskrenih odgovora sudionika.

LOPTA ISTINE

